

УДК 378.4:001.895(477)

DOI [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2025-1\(77\)-4](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2025-1(77)-4)

Ірина БОВСУНІВСЬКА

кандидат економічних наук, доцент кафедри публічного управління та адміністрування
факультету економіки та бізнес-адміністрування,
Державне некомерційне підприємство «Державний університет «Київський авіаційний інститут»,
iryna.bovsunivska@npp.kai.edu.ua
ORCID: 0000-0003-3962-4534

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА РОЗВИТКУ НАУКИ ТА ІННОВАЦІЙ В УНІВЕРСИТЕТАХ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ

У статті розглядаються особливості державної підтримки науки та інноваційної діяльності в університетах України в умовах повномасштабної війни та в контексті післявоєнної відбудови країни. Проаналізовано актуальні законодавчі ініціативи, фінансові механізми та стратегічні програми, спрямовані на збереження наукового потенціалу та стимулювання інновацій. Особлива увага приділяється ролі університетів як осередків наукових досліджень і технологічного розвитку в кризовий період. Визначено ключові виклики, зокрема зменшення фінансування, міграція науковців, руйнування інфраструктури, а також окреслено можливі шляхи відновлення та модернізації наукової сфери в системі вищої освіти. Автор підкреслює важливість міжнародної співпраці, цифрової трансформації та інвестицій у людський капітал як пріоритетні напрями політики підтримки університетської науки у післявоєнний період.

У статті проаналізовано актуальний стан наукової діяльності та інновацій в українських університетах в умовах військових викликів і процесу відновлення країни. Війна принесла численні труднощі для української науки, зокрема брак фінансування, втрату кадрів через еміграцію науковців, руйнування інфраструктури та ускладнення міжнародної співпраці.

Автор статті детально вивчає основні перешкоди, з якими стикається наукова сфера, та визначають ключові напрямки, що сприяють інноваційному розвитку. Особливу увагу приділено інтеграції української науки в глобальний контекст і ролі університетів у відновленні економіки після війни. Підкреслено важливість цифрових технологій як інструменту для подолання наслідків конфлікту та стимулювання наукової діяльності.

Крім того, у статті висвітлюються стратегічні кроки для підтримки наукової сфери, такі як розвиток міжнародного партнерства, державно-приватне співробітництво та вдосконалення державної політики у сфері вищої освіти. Автор наголошує на необхідності комплексного підходу до вирішення існуючих проблем, що дозволить українським університетам не лише відновити свої позиції, але й зміцнити їх на міжнародній арені.

Ключові слова: наука, інновації, розвиток вищої освіти, післявоєнна відбудова, міжнародна співпраця, державна підтримка, державна політика в сфері вищої освіти.

Iryna Bovsunivska. STATE SUPPORT FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND INNOVATION IN UKRAINIAN UNIVERSITIES IN THE CONDITIONS OF WAR AND POST-WAR RECONSTRUCTION

The article examines the features of state support for science and innovation activities in Ukrainian universities in the conditions of a full-scale war and in the context of the country's post-war reconstruction. It analyzes current legislative initiatives, financial mechanisms, and strategic programs aimed at preserving scientific potential and stimulating innovation. Particular attention is paid to the role of universities as centers of scientific research and technological development during the crisis. Key challenges are identified, including reduced funding, migration of scientists, destruction of infrastructure, and possible ways to restore and modernize the scientific sphere in the higher education system are outlined. The author emphasizes the importance of international cooperation, digital transformation, and investment in human capital as priority areas of policy to support university science in the post-war period.

The article analyzes the current state of scientific activity and innovation in Ukrainian universities amid military challenges and the country's recovery process. The war has brought numerous difficulties for Ukrainian science, including a lack of funding, loss of personnel due to the emigration of researchers, destruction of infrastructure, and complications in international cooperation.

The author thoroughly examines the main obstacles faced by the scientific sector and identifies key areas that promote innovative development. Special attention is given to the integration of Ukrainian science into the global context and the role of universities in post-war economic recovery. The importance of digital technologies is emphasized as a tool for overcoming the consequences of the conflict and stimulating scientific activity.

Additionally, the article highlights strategic steps to support the scientific sector, such as the development of international partnerships, public-private cooperation, and the enhancement of state policy in higher education. The author stresses the necessity of a comprehensive approach to addressing existing problems, which will enable Ukrainian universities not only to restore their positions but also to strengthen them on the international stage.

Key words: science, innovation, development of higher education universities, post-war reconstruction, international cooperation, state support, state policy in higher education.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Тема розвитку науки та інновацій в університетах України є надзвичайно важливою в контексті сучасних викликів, з якими стикається країна. Війна, що триває, суттєво впливає на соціально-економічну ситуацію, ставлячи під загрозу наукову інфраструктуру та призводячи до еміграції фахівців, які шукають безпеки і стабільності. Українська наука зіштовхується з багатьма труднощами, такими як нестача фінансування, знищення лабораторій та наукових установ, а також ускладнена міжнародна співпраця. Ці фактори значно обмежують можливості для проведення досліджень і впровадження інновацій.

В умовах кризи важливо знайти нові підходи для відновлення економіки та суспільства. Наукові дослідження та інновації можуть стати основою для створення нових технологій, продуктів і послуг, які сприятимуть розвитку країни та підвищать її конкурентоспроможність у глобальному контексті. Після завершення війни Україні знадобляться ефективні стратегії відновлення. Університети можуть відігравати ключову роль у цьому процесі, готуючи кадри, проводячи наукові дослідження та реалізуючи інноваційні проекти, що допоможуть відновити інфраструктуру та економіку. Розвиток цифрових технологій, що набув особливої актуальності під час війни, відкриває нові можливості для наукової діяльності. Університети повинні адаптувати свої програми та дослідження до сучасних вимог, що дозволить їм залишатися конкурентоспроможними на міжнародній арені.

Таким чином, дослідження теми розвитку науки та інновацій в університетах України в умовах війни і післявоєнної відбудови є важливим кроком для формування ефективної стратегії, яка допоможе українській науці не лише вижити, а й розвиватися в нових умовах. Повномасштабна війна, що триває в Україні з 2022 року, істотно змінила умови функціонування системи вищої освіти та науки. Університети, як провідні центри наукових досліджень та інновацій, постали перед необхідністю адаптації до нових реалій. Водночас, роль державної підтримки у забезпеченні розвитку науки й інновацій набуває стратегічного значення як в умовах війни, так і в процесі післявоєнної відбудови країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні дослідження та публікації на тему розвитку науки і інновацій в університетах України в умовах війни та післявоєнної відбудови демонструють істотні зміни в науко-

вій сфері, спричинені військовими подіями та соціально-економічними викликами.

Дослідження вказують на те, що війна негативно позначилася на науковій діяльності. Це проявляється у руйнуванні наукової інфраструктури, зменшенні фінансування та втраті кваліфікованих кадрів. У публікаціях підкреслюється необхідність адаптації наукової політики до нових умов, що вимагає гнучкості та оперативності у відповіді на виклики.

Багато авторів, зокрема (Bazhal Iurii) досліджують нові підходи до інноваційного розвитку, зокрема, акцентуючи на ролі цифрових технологій. Вони зазначають, що впровадження сучасних технологій у навчальний процес і наукові дослідження може суттєво підвищити конкурентоспроможність українських університетів [1].

Останні дослідження (Lakusha, N., Krokhamal, N., & Iehupov, M.) також акцентують важливість міжнародної співпраці для відновлення наукової діяльності. У публікаціях підкреслюється необхідність залучення іноземних грантів, програм обміну та партнерств, які можуть допомогти українським науковцям відновити дослідження та інтегруватися в глобальну наукову спільноту [4].

У публікаціях (Petryna, M. Y., Stelmaister M.-V. A., & Tarayevska, L. S.) також аналізуються стратегії післявоєнної відбудови, де університети можуть зайняти центральну роль. Дослідження вказують на те, що наукові установи можуть стати основою економічного відновлення, розробляючи інноваційні рішення для промисловості та соціальної сфери [12].

Важливими аспектами є адаптація освітніх програм до нових реалій. Дослідження (Illiasenko, S., Shypulina, Y., Illiasenko, N., & Golysheva, I.) показують, як університети оновлюють свої навчальні курси, щоб включити новітні технології та підходи, що відповідають сучасним викликам [11].

У публікаціях (Camilla d'Angelo, Emily Ryen Gloinson, Advait Deshpande, Joe Francombe, Mann Virdee, Cagla Stevenson and Salil Gunashekar) також порушуються питання державної політики в сфері науки і освіти, акцентуючи на необхідності збільшення фінансування, підтримки наукових досліджень та розвитку інфраструктури [10].

Метою статті є дослідження актуальних викликів, з якими стикається наукова сфера в Україні під час війни та в процесі післявоєнної відбудови, зокрема проблеми фінансування, стан інфраструктури та втрати кадрів. Виявлення ключових напрямів інноваційного розвитку в університетах, які можуть спри-

яти економічному відновленню і інтеграції української науки у міжнародний контекст. А також розробка на основі здійсненого аналізу стратегічних кроків для підтримки наукової діяльності, включаючи розвиток цифрових технологій, міжнародне партнерство та державно-приватне співробітництво.

Виклад основного матеріалу дослідження. З позиції (Грига, В. Ю., Рижкова, Ю. О.): «у умовах війни сфера науки та інновацій зазнала суттєвих втрат, що негативно вплинуло на кадровий склад, інфраструктуру та механізми роботи її учасників. Приблизно 15% дослідницької інфраструктури було пошкоджено, включаючи унікальне наукове обладнання, дослідні лабораторії та центри колективного користування [2, с. 101].

Як слушно зазначають Грига В. Ю. та Рижкова Ю. О., упродовж другого року збройного конфлікту спостерігається стійка тенденція до скорочення наукового кадрового потенціалу як у кількісному, так і в якісному вимірах. Така динаміка зумовлена негативним впливом військових дій на умови професійної діяльності науковців і викладачів. Особливо гостро ця проблема проявляється серед молодих учених, які масово залишають наукову сферу. За даними Міністерства освіти і науки України, понад 5% молодих науковців, що працювали в закладах вищої освіти, виїхали за кордон, тоді як серед представників молоді в системі академії наук цей показник досягає 43% [2, с. 101].

Для забезпечення оперативного доступу науковців та інноваторів до актуальної інформації щодо можливостей фінансування та співпраці було розроблено спеціалізований телеграм-бот Info Science Bot. Цей інструмент систематично агрегує дані про грантові програми, конкурси та міжнародні ініціативи,

спрямовані на підтримку наукових досліджень у воєнний та повоєнний період.

У партнерстві з Українським фондом стартапів реалізовано освітню програму «Online Mentor Science&Business» [5], яка забезпечує безкоштовний доступ до експертного навчання з питань комерціалізації наукових розробок. Програма охоплює ключові аспекти створення та масштабування інноваційних проектів, сприяючи інтеграції української науки у глобальний інноваційний простір.

Позиція держави у міжнародних рейтингах є ключовим індикатором ефективності її інноваційної політики. Україна займає місце у низці авторитетних світових рейтингів, які комплексно оцінюють різні аспекти її інноваційного розвитку: від потенціалу та спроможностей до конкретних результатів інноваційної діяльності. Ці показники дозволяють провести порівняльний аналіз та визначити стратегічні напрями вдосконалення національної інноваційної системи (Таблиця 1).

Зазначені показники формують комплексне уявлення про стан інноваційної екосистеми країни та її конкурентоспроможність у глобальному контексті. Аналіз динаміки цих індексів дозволяє виявити сильні та слабкі сторони національної інноваційної політики.

Глобальний інноваційний індекс (ГІІ) є комплексним дослідженням, що системно оцінює інноваційний потенціал країн світу з 2007 року. Міждисциплінарний консорціум на чолі з Корнельським університетом, бізнес-школою INSEAD та Всесвітньою організацією інтелектуальної власності (WIPO) розробив методологію, яка включає 80 кількісних та якісних показників, згрупованих у 7 ключових сферах аналізу (Схема 1).

Таблиця 1

Основні міжнародні рейтинги інноваційного розвитку України

Назва рейтингу	Абревіатура	Об'єкт оцінки
Глобальний індекс інновацій	ГІІ (The Global Innovation Index)	Інноваційний потенціал та результативність
Глобальний індекс стійкої конкурентоспроможності	GICK (The Global Sustainable Competitiveness Index)	Сталість інноваційного розвитку
Глобальний індекс конкурентоспроможності талантів	ГІКТ (The Global Talent Competitiveness Index)	Якість людського капіталу
Зведений Інноваційний Індекс	ЗІІ (Summary Innovation Index)	Комплексна оцінка інновацій
Індекс людського розвитку	ІЛР (Human Development Index)	Рівень соціально-економічного розвитку

Джерело: Складено автором за даними [11]

Схема 1

Валідація даних здійснюється Спільним дослідницьким центром Європейської комісії, що забезпечує об'єктивність результатів. (Таблиця 2).

Індекс людського розвитку (Human Development Index, HDI) є комплексною метрикою, що інтегрує три ключові параметри соціально-економічного прогресу: довголіття (вимірюється очікуваною тривалістю життя), рівень освіти (оцінюється за середньою та очікуваною тривалістю навчання) та економічне благополуччя (визначається валовим національним доходом на душу населення). Для глибшого аналізу Програма розвитку ООН запровадила додаткові індикатори, зокрема індекс гендерного розвитку, індекс гендерної нерівності та індекс багатовимірної бідності, які дозволяють більш детально оцінити якість життя населення.

Згідно з рейтингом HDI за 2023/2024 роки, лідерські позиції посідають Швейцарія (0,967), Норвегія (0,966) та Ісландія (0,959). Україна демонструє суттєве зниження позицій, опустившись з 77 на 100 місце серед 193 країн, що обумовлено комплексом соціально-економічних чинників. Незважаючи на те, що значення індексу (0,734) дозволяє віднести Україну до категорії країн з високим рівнем людського

розвитку, спостерігається необхідність у реалізації цілеспрямованих заходів для покращення ключових показників, особливо в умовах сучасних викликів [6].

Відповідно до вимог нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України (Постанова КМУ Про затвердження Порядку і напрямів використання коштів, одержаних у результаті трансферу технологій, створених за рахунок коштів державного бюджету №300 від 22.04.2013 та №351 від 22.05.2013) [8] було проведено моніторинг використання коштів, отриманих від комерціалізації результатів наукової діяльності, фінансованої за рахунок державного бюджету у 2019–2023 роках. Аналіз даних показав, що процес трансферу технологій та інших об'єктів інтелектуальної власності здійснювався за участі закладів вищої освіти, наукових установ та підприємств, що належать до сфери управління Міністерства освіти і науки України, НАН України, НААН та НАМН України [6].

Дослідження виявило значні коливання в обсягах трансферу технологій: пікове значення зафіксовано у 2021 році (1862 договори), тоді як у 2022–2023 роках спостерігався спад активності. Проте у 2023 році відзначено зростання обсягів фінансування до 107,13 млн грн (+1,13 млн грн порівняно з 2022 роком). Серед галузевих пріоритетів домінували аграрні науки, де лідерами комерціалізації виступили Національний науковий центр «Інститут землеробства НААН» (121 технологія), Інститут продовольчих ресурсів НААН (107 технологій) та Інститут ґрунтознавства і агрохімії імені О. Соколовського (52 технології). Ця динаміка свідчить про структурні зрушення у сфері трансферу технологій та потребує подальшого наукового аналізу причин коливань [6].

В Україні функціонує спеціалізована цифрова платформа «Наука та бізнес», яка виконує роль інструменту комунікації між науковою спільнотою та бізнес-сектором. Даний інституційний механізм сприяє ефективній транс-

Таблиця 2

Класифікація країн за рівнем доходу на душу населення

Високодохідна група (50 країн)	Дохід вище середнього (33 країни)	Дохід нижче середнього (37 країн)	Низькодохідна група (12 країн)
1. Швейцарія (1)	1. Китай (12)	1. Індія (40)	1. Руанда (103)
2. Швеція (2)	2. Малайзія (36)	2. В'єтнам (46)	2. Мадагаскар (107)
3. США (3)	3. Болгарія (38)	3. Україна (55)	3. Того (114)
4. Велика Британія (4)	4. Туреччина (39)	4. Філіппіни (56)	4. Замбія (118)
5. Сінгапур (5)	5. Таїланд (43)	5. Індонезія (61)	5. Уганда (121)

Джерело: The Global Innovation Index 2023 [13]

формації результатів наукових досліджень у комерційні продукти, забезпечуючи підприємствам доступ до інноваційних розробок, а науковим установам – можливість практичної реалізації своїх технологічних рішень.

Паралельно триває процес удосконалення нормативно-правового забезпечення інноваційної діяльності. Важливим кроком стало розроблення проекту Закону про інноваційні парки (реєстраційний № 7658 від 11.08.2022), який має забезпечити створення інституційного середовища для формування інноваційної економіки. Прийняття цього законодавчого акту створить необхідні передумови для системного розвитку інфраструктури трансферу технологій та комерціалізації наукових розробок на національному рівні [9].

У рамках державної політики з відновлення інноваційної екосистеми розроблено низку проєктів постанов Кабінету Міністрів України. Ключовим ініціативам передбачено впровадження експериментального проєкту зі створення інтегрованої мережі «стартап-школа – інкубатор – акселератор» на базі закладів вищої освіти та наукових установ. Цей підхід спрямований на формування ефективного ланцюжка комерціалізації наукових розробок та підтримку інноваційних підприємств на ранніх стадіях розвитку.

Окрему увагу приділено вдосконаленню нормативно-правової бази у сфері оборонних технологій. Запропоновані зміни до Положення «Про деякі питання забезпечення розвитку інновацій та технологій для потреб оборони» передбачають модифікацію процедури конкурсного відбору наукових та науково-технічних робіт. Особливий акцент зроблено на адаптацію механізмів фінансування до вимог програм Європейського Союзу, що має забезпечити ефективніше використання міжнародної технічної допомоги у сфері оборонних інновацій [3].

На основі зазначених інноваційних проєктів нами розроблено пропозиції щодо удосконалення інноваційного розвитку України в умовах воєнного стану (Таблиця 3).

Проблеми розвитку науки та інновацій в умовах війни: руйнування матеріально-технічної бази університетів; евакуація або вимушена міграція науковців; скорочення фінансування науково-дослідної діяльності; обмеження міжнародної наукової співпраці через ризики безпеки.

Ці фактори суттєво ускладнюють виконання університетами своїх функцій, потребуючи негайних і системних заходів державної підтримки.

Основні напрями державної підтримки

1.Пріоритетне фінансування науки і інновацій. Держава має забезпечити: спеціальні грантові програми для наукових проєктів, особливо в галузях оборони, медицини, кібербезпеки; підтримку стартапів, створених на базі університетів; компенсацію витрат університетів на відновлення пошкодженої інфраструктури.

2.Інституційна підтримка та створення спеціальних програм: створення Національного фонду підтримки науки в умовах війни та відбудови; реалізація програм дуальної освіти та стажувань у безпечних регіонах; підтримка внутрішньо переміщених університетів.

3.Розвиток міжнародної співпраці: інтеграція українських університетів до європейських наукових мереж; участь у спільних дослідницьких проєктах Horizon Europe, Erasmus+ та інших програмах; залучення міжнародних інвестицій у наукові інновації.

4.Підтримка людського капіталу: впровадити програми підтримки молодих учених; створити умови для повернення українських науковців з-за кордону; забезпечити психологічну підтримку науковців, що пережили бойові дії.

Таблиця 3

Пропозиції щодо удосконалення інноваційного розвитку України в умовах воєнного стану

Напрямок політики	Опис
Збільшення частки високих технологій	Підвищення частки високотехнологічних та середньо високотехнологічних товарів у загальному обсязі виробництва.
Залучення інвестицій	Збільшення державних та приватних інвестицій у наукові дослідження та інновації, зміцнення зв'язків між промисловістю та наукою, заохочення модернізації технологій.
Комерціалізація інновацій	Активні дії щодо комерціалізації інноваційних ідей шляхом стимулювання попиту на внутрішньому ринку.
Вплив війни на наукову діяльність	Війна виявилася не лише фактором, що посилив існуючі проблеми, а й створила нові виклики у сфері науково-дослідницької діяльності, завдавши шкоди українському науковому потенціалу.

Джерело: складено автором

Державна підтримка у післявоєнний період

Після перемоги державна політика має бути орієнтована на: модернізацію університетської інфраструктури за принципами «розумних кампусів»; розвиток технопарків, інноваційних хабів, бізнес-інкубаторів при університетах; стимулювання комерціалізації наукових розробок; формування сприятливого інноваційного клімату через податкові пільги для університетських стартапів.

Державна підтримка розвитку науки та інновацій в університетах України в умовах війни та післявоєнної відбудови є критично необхідною для збереження інтелектуального потенціалу нації. Лише через активне інвестування у науково-освітню сферу, створення нових можливостей для науковців і міжнародну інтеграцію Україна зможе забезпечити стійкий розвиток, конкурентоздатність і стати потужною частиною світового наукового простору.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. В умовах війни українські університети виявилися здатними швидко реагувати на виклики, впроваджуючи нові формати навчання та досліджень. Цифровізація освіти стала важливою складовою, яка дозволила продовжити навчальний процес і наукову діяльність, незважаючи на складні обставини. Війна спонукала до активного розвитку інновацій у різних наукових сферах, таких як оборонні технології, медицина та екологія. Це підкреслює важливість університетів у розв'язанні актуальних соціальних та економічних проблем, адже вони стають центрами креативних ідей і рішень.

В університетах активно налагоджуються партнерства з закордонними науковими установами, що сприяє обміну досвідом і ресурсами. Ця співпраця не лише підвищує якість освіти, але й відкриває нові можливості для розвитку науки в Україні. Післявоєнне відновлення України неможливе без участі університетів у розробці інноваційних технологій та рішень. Наукові установи можуть стати основою для створення нових стратегій, які

відповідатимуть потребам суспільства в умовах відновлення.

Для успішного розвитку науки та інновацій в університетах потрібна підтримка з боку держави, а також інвестиції в наукову інфраструктуру. Це включає фінансування досліджень і проєктів, що допоможуть модернізувати навчальні заклади. Університети повинні зосередитися на формуванні висококваліфікованих кадрів, які зможуть відповідати вимогам сучасного ринку праці. Це не лише сприятиме економічному розвитку, але й забезпечить соціальну стабільність у період відновлення. Розвиток науки та інновацій в університетах України під час війни і в післявоєнний період є надзвичайно важливим для майбутнього країни. Це не лише стимулює технологічний прогрес, але й сприяє зміцненню національної ідентичності та єдності суспільства.

В умовах війни держава зосередила зусилля на збереженні наукового потенціалу, забезпеченні академічної мобільності, дистанційного доступу до освітньо-наукових послуг та підтримці проєктів, що мають практичне значення для обороноздатності та критичної інфраструктури. Проте, наявні заходи потребують систематизації, стратегічного планування та гнучкої координації між органами влади, університетами та міжнародними партнерами.

Післявоєнна відбудова має ґрунтуватися на модернізації науково-інноваційної екосистеми університетів через інвестиції в цифровізацію, розвиток дослідницької інфраструктури, стимулювання стартапів і технологічного підприємництва. Особливої ваги набуває інтеграція до європейського дослідницького простору, що сприятиме залученню грантів, обміну досвідом і формуванню глобально конкурентної науки в Україні.

Отже, державна політика підтримки науки та інновацій в університетах має бути довгостроковою, цілеспрямованою і адаптивною до нових викликів, орієнтованою на відновлення, зміцнення та трансформацію наукової сфери як основи сталого розвитку України.

Література:

1. Бажал Ю. М. Відновлення науково-інноваційного потенціалу України: від підприємницьких до інноваційних університетів. *Наукові записки НаУКМА. Економічні науки*. 2024. Т. 9, вип. 1. С. 3–9. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/32597> (Дата звернення: 29.03.2025 р.).
2. Грига В. Ю., Рижкова Ю. О. Наука та інновації в Україні: підходи до формування політики в умовах війни. *Економіка і прогнозування*. 2022. № 4. С. 88–108. <https://doi.org/10.15407/eip2022.04.088>.
3. Деякі питання забезпечення розвитку інновацій та технологій для потреб оборони: Постанова КМУ від 8 березня 2024 р. № 262 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/262-2024-%D0%BF#Text> (Дата звернення: 29.03.2025 р.).

4. Лакуша Н., Крохмаль Н., Єгунов М. Роль вищої освіти у формуванні майбутнього України: виклики і перспективи. *International Scientific Journal of Universities and Leadership*. 2024. № 18. С. 119–137. <https://doi.org/10.31874/2520-6702-2024-18-119-137>.
5. На платформі «Online Mentor Science&Business» відкрили доступ до знань з інноваційного розвитку URL: <https://mon.gov.ua/news/na-platformi-online-mentor-sciencebusiness-vidkrili-dostup-do-znan-z-innovatsiynogo-rozvitku> (Дата звернення: 29.03.2025 р.).
6. Наукова, науково-технічна та інноваційна діяльність в Україні у 2023 році: науково-аналітична доповідь. Т.В. Писаренко, Т.К. Куранда та ін. К.: УкрІНТЕІ, 2024. 108 с.
7. Петрина М. Ю., Стельмайстер М. В. А., Тараєвська Л. С. Інноваційний розвиток України та Івано-Франківська у воєнний період. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2024. Т. 2. № 20. С. 187–200. <https://doi.org/10.15330/apred.2.20.187-200>.
8. Про затвердження Порядку і напрямів використання коштів, одержаних у результаті трансферу технологій, створених за рахунок коштів державного бюджету Постанова КМУ від 22 квітня 2013 р. № 300 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/300-2013-%D0%BF#Text> (Дата звернення: 11.04.2025 р.).
9. Про інноваційні парки: Проект Закону України (реєстр. № 7658) від 11.08.2022. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/40226> (Дата звернення: 29.03.2025 р.).
10. Camilla d'Angelo, Advait Deshpande, Emily Ryen Gloinson, Joe Francombe, Cagla Stevenson, Mann Virdee, and Salil Gunashekar. The use of public engagement for technological innovation: Literature review and case studies: BEIS Research Paper Number 2021/003, 2021. 218 p.
11. Human Development Report 2023/2024. URL: <https://hdr.undp.org/content/human-development-report-2023-24>. (Last accessed: 28.04.2025).
12. Illiashenko S., Shypulina Y., Illiashenko N., Golysheva I. Digitalization as a direction of innovative development of Ukrainian universities in the conditions of technological transformations. *Economic Herald of SHEI USUCT*. 2023. Vol. 17. P. 128–138. <https://doi.org/10.32434/2415-3974-2022-17-1-128-138>.
13. The Global Innovation Index 2023. URL: <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-2000-2023-en-mainreport-global-innovation-index-2023-16th-edition.pdf>. (Last accessed: 28.04.2025).